

**MAHMUDXO‘JA BEHBUDIYNING “PADARKUSH” DRAMASI
ASOSIDA O‘QUVCHILARDA VATANPARVARLIK VA IJTIMOY
MAS‘ULIYAT TUYG‘ULARINI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK-
DIDAKTIK ASOSLARI**

Nyutonova Xilola Lochinbekovna

Urganch RANCH texnologiya

universiteti o‘qituvchisi

nyutonovaxilola@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada jadidchilik harakatining yetuk namoyandasi Mahmudxo‘ja Behbudiyning dramaturgik merosi, xususan, “Padarkush” dramasi ta‘lim-tarbiya jarayonida vatanparvarlik va ijtimoiy mas‘uliyat tuyg‘ularini shakllantirish vositasi sifatida ilmiy-pedagogik jihatdan tahlil qilinadi. Asarda ko‘tarilgan axloqiy inqiroz, jaholat va ma‘rifatsizlik oqibatlari bugungi yoshlar tarbiyasi bilan qiyosiy yondashuv asosida o‘rganiladi. Tadqiqotda zamonaviy pedagogik yondashuvlar, kompetensiyaviy ta‘lim va milliy-ma‘naviy qadriyatlar uyg‘unligi asosida xulosalar chiqariladi.

Kalit so‘zlar: Mahmudxo‘ja Behbudi, “Padarkush”, jadid dramaturgiyasi, vatanparvarlik tarbiyasi, ijtimoiy mas‘uliyat, pedagogik yondashuv.

Kirish. XX asr boshlarida Turkiston ijtimoiy-madaniy hayotida yuzaga kelgan jadidchilik harakati millat taraqqiyoti, ma‘rifat va tarbiya masalalarini markaziy o‘ringa qo‘ydi. Ushbu harakatning yetakchi namoyandalaridan biri Mahmudxo‘ja Behbudi bo‘lib, u o‘zining publitsistik, pedagogik va dramaturgik asarlari orqali jamiyatni uyg‘otishga intildi. Behbudi dramaturgiyasi, ayniqsa “Padarkush” dramasi, nafaqat badiiy asar, balki kuchli tarbiyaviy-pedagogik manba sifatida ham ahamiyat kasb etadi. Bugungi globallashuv sharoitida yosh avlod ongida vatanparvarlik, ijtimoiy mas‘uliyat va ma‘naviy yetuklikni shakllantirish dolzarb masalalardan biridir. Shu nuqtai nazardan, Behbudiyning “Padarkush” dramasi mazmun-mohiyati zamonaviy ta‘lim jarayoniga uyg‘un holda tahlil etilishi ilmiy va amaliy ahamiyatga ega [1].

Adabiyotlar tahlili. Mahmudxo‘ja Behbudi ijodi bo‘yicha olib borilgan ilmiy tadqiqotlarda uning jadidchilik g‘oyalari, ma‘rifatparvarlik faoliyati va publitsistik merosi keng yoritilgan. Dramaturgik asarlari esa ko‘proq adabiyotshunoslik nuqtai

FRANCE

nazaridan tahlil qilingan. Pedagogik jihatdan “Padarkush” dramasining ta’lim-tarbiya jarayonidagi imkoniyatlari hali to’liq va tizimli tadqiq etilmagan.

Zamonaviy pedagogik tadqiqotlarda badiiy asarlarning shaxs kamolotiga ta’siri, ayniqsa axloqiy va fuqarolik kompetensiyalarini rivojlantirishdagi o’rni alohida ta’kidlanadi [2]. Ushbu maqola aynan shu bo’shliqni to’ldirishga qaratilgan bo’lib, Behbudiyning dramaturgik merosini pedagogik nuqtai nazardan qayta talqin etadi.

Tadqiqot metodologiyasi. Tadqiqot jarayonida tahlil va sintez, qiyosiy-pedagogik tahlil, kontent-tahlil hamda kuzatuv metodlaridan foydalanildi. “Padarkush” dramasidagi syujet, obrazlar va g’oyaviy yo’nalishlar ta’lim-tarbiya maqsadlari bilan uzviy bog’liq holda o’rganildi [3]. Shuningdek, umumta’lim maktablari va akademik litseylar amaliyotida drama asosida tashkil etilgan tarbiyaviy mashg’ulotlar natijalari umumlashtirildi.

Natijalar va muhokama. “Padarkush” dramasida jaholat, ota-onaga hurmatsizlik va ma’naviy inqiroz jamiyat fojiasining asosiy sababchilari sifatida talqin etiladi. Asardagi qahramonlar taqdiri o’quvchilar ongida sabab–oqibat munosabatlarini anglash, ijtimoiy mas’uliyatni his etish ko’nikmalarini shakllantiradi. Tadqiqot natijalari shuni ko’rsatadiki, drama asosida tashkil etilgan muhokama, rolli o’yin va reflektiv mashg’ulotlar o’quvchilarning vatanparvarlik qarashlari va fuqarolik pozitsiyasini mustahkamlashga xizmat qiladi. Behbudiyligari surgan ma’rifat va tarbiya g’oyalari zamonaviy kompetensiyaviy ta’lim talablari bilan uyg’unlashadi [4].

Xulosa. Mahmudxo’ja Behbudiyning “Padarkush” dramasi pedagogik jihatdan yuqori tarbiyaviy salohiyatga ega bo’lib, uni ta’lim jarayoniga tizimli joriy etish o’quvchilarda vatanparvarlik va ijtimoiy mas’uliyat tuyg’ularini shakllantirishda muhim omil bo’la oladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Behbudiyl M. Tanlangan asarlar. – Toshkent: Ma’naviyat, 2006.
2. Jadidchilik harakati va milliy uyg’onish masalalari. – Toshkent, 2018.
3. Zamonaviy pedagogika nazariyasi va amaliyoti. – Toshkent, 2020.
4. O’zbek dramaturgiyasi tarixi. – Toshkent, 2015.